

שרלוט פרקינס גילמן

נייר הקיר הצהוב

רק לעתים רחוקות שוכרים אנשים פשוטים כמו ג'ון וכמוני אחוזה משפחתית לימי הקיץ.

חווילה בסגנון קולוניאלי, נחלת אבות, הייתי אומרת בית רדוף רוחות ומרקיעה לפסגת אושר רומנטי – אבל אי אפשר לדרוש מן הגורל יותר מדי! ובכל זאת, אני טוענת בתוקף שיש בו משהו מוזר.

אחרת, למה להשכיר אותו כל־כך בזול? ולמה הוא עמד ריק זמן רב כל־כך? ג'ון צוחק ממני, כמובן, אבל זה דבר צפוי בנישואים.

ג'ון הוא אדם מעשי עד קצה גבול היכולת. אין לו סבלנות לכל מה שקשור לאמונה, מאמונות טפלות הוא פוחד פחד מוות, ולועג בגלוי לכל התייחסות לדברים שאי אפשר למשש, לראות, או לבטא במספרים.

ג'ון הוא רופא, ו א ו ל י – (לא הייתי מעזה לומר זאת לנפש חיה, כמובן, אבל הנייר הזה נטול חיים, ורוחי מוצאת בו הקלה גדולה) – אולי זו אחת הסיבות שבגללן אני לא מבריאה מהר יותר.

תבינו, הוא לא מאמין שאני חולה!

ומה אפשר לעשות?

אם רופא בעל מעמד בכיר, שהוא בעלה של מישהי, מבטיח לחברים ולקרובים שממש אין לה שום בעיה מלבד דיכאון של חולשת עצבים זמנית – ונטייה קלה להיסטריה – מה היא אמורה לעשות?

גם אחי רופא, גם הוא בעל מעמד בכיר, והוא אומר אותם דברים.

אם כן אני נוטלת פוספטים או פוספיטים – מה שזה לא יהיה, ומי טוניק, וטיוילים, ואוויר, ופעילות גופנית, ונאסר עלי לחלוטין "לעבוד" עד שאשוב לאיתני.

אני באופן אישי חולקת על דעתם.

אני באופן אישי מאמינה שעבודה נעימה, הכוללת ריגושים ושינוי, תוכל להועיל לי.

אבל מה אפשר לעשות?

במשך זמן-מה כתבתי, בניגוד לעמדתם; אבל זה באמת מתיש אותי מאוד – הצורך לנהוג בעורמה, או להתמודד עם התנגדות חזקה. לפעמים אני מדמיינת שבמצבי, אילו הייתי מוקפת בפחות התנגדות וביותר חברה ותמריצים – אבל ג'ון אומר שהדבר הגרוע ביותר שאני יכולה לעשות הוא לחשוב על מצבי, ואני מודה שזה תמיד מסב לי הרגשה רעה. אז אניח לזה ואדבר על הבית.

מקום יפה להפליא! מבודד מאוד, מרוחק מאוד מהכביש, וכשלושה מיילים מן הכפר. הוא גורם לי לחשוב על מקומות אנגליים שקוראים עליהם, כי יש בו גדרות חיות וחומות ושערים שנעלים ובתים קטנים נפרדים לגננים ולאנשים.

ויש גן מקסים! מימי לא ראיתי גן כזה – גדול ומוצל, מרוצף שבילי סרגל ולאורכם סוכות ארוכות מחופות גפנים שספסלים תחתן. היו גם חממות, אבל כולן שבורות עכשיו.

היתה איזו בעיה משפטית, אני משערת, משהו שקשור ליורשים ולחלוקת הירושה; על כל פנים, במשך שנים עמד המקום שומם. אני חוששת שזה מטפח את הנטיות שלי לעניינים רפאיים, אבל לא אכפת לי – יש בבית משהו מוזר – אני מרגישה.

אפילו אמרתי את זה לג'ון בליל ירח אחד, אבל הוא אמר שזו רוח פרצים, מה שאני מרגישה, וסגר את החלון.

לפעמים אני מתמלאת כעס חסר היגיון על ג'ון. אני בטוחה שמעולם לא הייתי כל-כך רגישה. אני חושבת שזה בגלל מצב העצבים שלי. אבל ג'ון אומר שהרגשה כזאת עלולה ליטול ממני את השליטה העצמית הראויה; משום כך אני משתדלת לשלוט בעצמי – לפחות בפניו, וזה מעייף אותי מאוד.

את החדר שלנו איני מחבבת כלל. רציתי לגור באחד החדרים שבקומה התחתונה, זה שנפתח לחצר והחלון שלו כולו מכוסה ורדים ווילונות הצבעונין המיושנים שלו יפים כל-כך! אבל ג'ון לא הסכים בשום אופן. הוא אמר שיש בו רק חלון אחד, ואין מספיק מקום לשתי מיטות, ואין חדר סמוך שיוכל לעבור אליו אם ירצה.

הוא דואג ואוהב מאוד, וכמעט לא מרשה לי לזוז בלי הוראות מיוחדות. לוח הזמנים שלי מוכתב מראש לכל שעה ביום; הוא מסיר מלבי כל דאגה, ובסך הכל אני מרגישה כפוית טובה על כך שאיני מעריכה זאת יותר.

הוא אמר שבאנו הנה אך ורק למעני, כדי שאוכל למצוא מנוחה מוחלטת ואוויר כאוות נפשי. "הפעילות שלך תלויה בכוחך, יקירתי", הוא אמר, "והמזון תלוי במידה מסוימת בתיאבון שלך; אבל אוויר את יכולה לספוג בכל עת". משום כך נכנסנו לגור בחדר הילדים שבקומה העליונה.

זהו חדר גדול, מרווח, שתופס כמעט את כל הקומה. חלונותיו פונים לכל עבר, ויש שפע של אוויר ושמשי. להערכתך, בראשית הוא היה חדר ילדים, ואז הפך לחדר משחקים ולאולם התעמלות; כי החלונות מסורגים לצורך הגנה על ילדים קטנים ובקירות נקבעו טבעות ודברים אחרים.

הצבע והנייר נראים כאילו בית ספר לבנים השתמש בהם. הם מקולפים – הנייר מתבקע בטלאים גדולים סביב למראשות המיטה שלי, בערך עד להיכן שאני יכולה להגיע, ובשטח נרחב בצד השני של החדר למטה. מימי לא ראיתי נייר קיר גרוע יותר.

אחת מאותן דוגמאות ממושטות ומצועצעות שמבצעות כל עבירה על חוקי האמנות.

היא משעממת מספיק כדי לבלבל את העין העוקבת, מודגשת מספיק כדי להטריד ולעורר לבחינה מתמדת, וכאשר מלווים את העקומות העלובות והלא ברורות למרחק־מה לפתע הן מתאבדות – צוללות מטה בזוויות שערוורייתיות ומתרסקות בסתירות שכמותן לא נודעו.

הצבע דוחה, כמעט מזעזע; צהוב מלוכלך ומעושן שאור השמש הסובב באיטיות גרם לו לדהות בדרך משונה.

בכמה מקומות צבעו כתום, דהוי אבל בכל זאת מזעזע, ובאחרים הוא לובש גוון גופרית חולני.

מה פלא שהילדים שנאו אותו! אני עצמי הייתי שונאת אותו, לו היה עלי לחיות זמן רב בחדר הזה.

הנה ג'ון בא, ואני חייבת להחביא את זה, – הוא שונא שאני כותבת אפילו מלה.

אנחנו כאן כבר שבועיים, ולא היה לי חשק לכתוב שוב מאז היום הראשון ההוא.

אני יושבת כעת בחלון, למעלה בחדר הילדים המפלצתי הזה, ודבר לא מונע ממני לכתוב ככל שארצה, מלבד העדר הכוח.

ג'ון לא כאן כל הימים, וגם בחלק מהלילות, כשהוא מטפל במקרים קשים.

אני שמחה שאינני מקרה קשה!
 אבל בעיות העצבים הללו מדכאות להחריד.
 ג'ון לא יודע עד כמה אני באמת סובלת. הוא יודע שאין שום סיבה לסבל,
 והידיעה הזאת מניחה את דעתו.
 מובן שזו רק עצבנות. אני חשה מועקה גדולה משום שאינני ממלאת את
 חובותי כלל!
 התכוונתי להיות לג'ון לעזר כה רב, למקור אמיתי של נחמה ומנוחה, והנה
 כבר אני לנטל של ממש!
 אף אחד לא יאמין כמה מאמץ גובה ממני המעט שאני מסוגלת לעשות –
 להתלבש ולארוח ולהזמין דברים.
 מזל שמרי טובה כל-כך עם התינוק. איזה תינוק יקר!
 ובכל זאת אינני יכולה להיות איתו, זה מסב לי כזו עצבנות.
 אני משערת שג'ון לא היה עצבני מימיו. הוא כל-כך צוחק ממני בגלל נייר
 הקיר הזה!
 בתחילה התכוון להחליף אותו לנייר קיר חדש, אבל אחר כך אמר שאני
 מניחה לזה להכריע אותי, ושאין דבר גרוע יותר לחולה עצבים מן הכניעה
 לשיגינות שכאלה.
 הוא אמר שאחרי שנייר הקיר יוחלף זו תהיה מסגרת המיטה הכבדה, ואחרי
 זה החלונות המסורגים, ואז השער הזה שבראש המדרגות, וכן הלאה.
 "את יודעת שהמקום הזה מועיל לך", הוא אמר, "ובאמת, יקירה, לא מתחשק
 לי לשפץ את הבית רק בשביל שלושה חודשי שכירות."
 "אז בוא נעבור לקומה התחתונה", אמרתי, "יש שם כאלה חדרים יפים."
 הוא נטל אותי בזרועותיו וכינה אותי אווזה קטנה ומתוקה, ואמר שאם ארצה,
 הוא ירד למרתף וידאג שיסיידו גם אותו.
 אבל הוא צודק לגמרי בעניין המיטות והחלונות והדברים האלה.
 החדר הזה נוח ומאוורר ככל שרק אפשר לבקש, ומובן שאני לא אמורה
 לנהוג בטיפשות כזו ולהחליט שהוא לא נוח רק בגלל גחמה.
 אני באמת מתחילה לחבב את החדר הגדול, את כולו מלבד הנייר האיום
 הזה.
 מבעד לאחד החלונות אני רואה את הגן, אותן סוכות מסתוריות ואפלוליות,
 את הפרחים המיושנים הפרועים, והשיחים, והעצים המסוקסים.
 מבעד לחלון אחר נשקף נוף מקסים של המפרץ ושל מזח קטן השייך לאחוזה.
 יש שם משעול מוצל יפהפה היורד מטה מן הבית. אני תמיד מדמיינת שאני

רואה אנשים מתהלכים בין הסוכות והשבילים הרבים הללו, אבל ג'ון הזהיר אותי שלא להיכנע לדמיון ולו לרגע. הוא אומר שעם כוח דמיון ונטייה לבריות, חולשה עצבית כמו שלי מועדת להוליד מיני מינים של דמיונות מגורים, וכי עלי להפעיל את כוח הרצון וההיגיון הישר כדי לפקח על נטייה זו. לכן אני משתדלת.

לפעמים אני חושבת שלו רק הייתי בריאה מספיק כדי לכתוב קצת, היה לחץ הרעיונות משתחרר ומניח לי.

אבל אני מתעייפת מאוד כשאני מנסה.

זה כל-כך מרפה ידיים, שאין לי שום ייעוץ או ליווי בעבודה שלי. ג'ון אומר שכשאחלים ממש נזמין את בן הדוד הנרי ואת יוליה לביקור ארוך; אבל הוא אומר שבשלב זה הוא מעדיף להטמין זיקוקים בציפת הכרית שלי מאשר להניח לי לשהות במחיצת אנשים מעוררים שכאלה.

הלוואי שהייתי יכולה להחלים מהר יותר.

אבל אסור לי לחשוב על זה. הנייר הזה מביט בי כאילו הוא יודע איזו השפעה מסוכנת יש לו!

יש נקודה חוזרת שבה נפרשת הדוגמא כמו צוואר שבור ושתי עיניים בולבוסיות ננעצות כך במהופך.

עזות המצח והאינסופיות שלה מעוררת בי כעס של ממש. למעלה ולמטה ולצדדים היא זוחלת, ואותן עיניים מגוחכות, לטושות, מצויות בכל.

יש מקום אחד שבו שתי רצועות לא התאימו, ולכל אורך השורה, מעלה ומטה, אחת העיניים גבוהה מעט מהשנייה.

מעולם לא ראיתי הבעה רבה כל-כך בחפץ דומם, וכולנו יודעים כמה הבעה יש בחפצים! כילדה נהגתי לשכב ערה ולהפיק מקירות ריקים ומרהיטים פשוטים הנאה ואימה רבות יותר מאלה שרוב הילדים מוצאים בחנות צעצועים.

אני זוכרת את הקריצה טובת הלב של ידיות ארון הבגדים הגדול והישן שלנו, ואת הכיסא שתמיד נראה כמו חבר חסון.

באותם ימים הרגשתי שאם אחד החפצים האחרים ייראה מאיים מדי, אוכל תמיד לקפוץ אל הכיסא הזה ולמצוא בו ביטחון.

בכל אופן, הרהיטים בחדר הזה לכל היותר אינם תואמים, כי נאלצנו להביא את כולם מלמטה. אני משערת שכאשר השתמשו בו כבחדר משחקים, הם היו צריכים להוציא את החפצים של חדר הילדים, ואין פלא! מעולם לא ראיתי חורבן כמו זה שהילדים חוללו כאן.

נייר הקיר, כמו שכבר אמרתי, נתלש בכמה מקומות, והוא דִּבְק מאח' – נראה שהיה להם גם כושר התמדה, נוסף לשנאה. ומלבד זה, הרצפה שרוטה וחרוטה ומבוקעת, הטיח עצמו חפור פה ושם, והמיטה הענקית והכבדה, הדבר היחיד שהיה כאן כשבאנו, נראית כאילו עברה מלחמות.

אבל לי לא אכפת משום דבר – מלבד הנייר. הנה באה אחותו של ג'ון. איזו נערה יקרה, וכמה היא דואגת לי! אסור שתמצא אותי כותבת.

היא עקרת-בית מושלמת וחדורת התלהבות, בלי שאיפות למקצוע טוב יותר. אני באמת מאמינה שהיא חושבת שהכתיבה היא הסיבה למחלתי! אבל אני יכולה לכתוב כשהיא בחוץ ומבטי מלווה אותה למרחקים מבעד לחלונות הללו.

אחד מהם משקיף על הדרך, דרך מקסימה, מוצלת ונשוכת רוחות, ואחר רק נשקף אל הנוף הכפרי, המקסים גם הוא, שופע הבוקיצות וכרי האחו הקטיפתיים.

לנייר הקיר הזה יש גם דוגמת משנה, בגוון אחר, והיא מטרידה במיוחד, כי אפשר לראות אותה רק באור מסוים, וגם אז לא בבירור.

אבל במקומות שבהם היא לא דהויה, כשהשמש בדיוק במקום הנכון – אני מצליחה לראות מין דמות מוזרה, מתגרה וחסרת צורה, שכאילו חומקת מאחורי התרשים החזיתי הכולט והמטופש. הנה אחות במדרגות!

טוב, נגמר הארבעה ביולי! כל האנשים הלכו ואני תשושה לחלוטין. ג'ון חשב שמעט חברה תוכל להועיל לי, לכן אירחנו עכשיו את אימא ונלי והילדים לשבוע.

מובן שלא עשיתי שום דבר. ג'ני מטפלת עכשיו בכל הדברים.

ובכל זאת זה התיש אותי.

ג'ון אומר שאם לא אחלים מהר יותר, הוא ישלח אותי לויר מיטשל² בסתיו.

1 משלי י"ח 24.

2 סילאס ויר מיטשל – סופר ורופא אמריקאי שהתמחה בנוירולוגיה, וטיפל בעיקר בתופעות של היסטריה בעזרת שיטת ה"טיפול במנוחה" שפיתח, שהתבססה על בידוד וריתוק למיטה. הטיפול שהעניק לגילמן עצמה היה מקור ההשראה לכתיבת סיפור זה.

אבל אני ממש לא רוצה ללכת אליו. היתה לי חברה שטופלה אצלו פעם, והיא אומרת שהוא בדיוק כמו ג'ון ואחי, רק יותר! ובנוסף, איזה מאמץ זה לנסוע רחוק כל-כך. אני לא מרגישה שיש משהו שראוי לנקוף אצבע בשבילו, ואני הופכת עצבנית ונרגנת להחריד.

אני בוכה בלי סיבה, ובוכה רוב הזמן. כמובן, לא כשג'ון כאן, או מישהו אחר, רק כשאני לבדי. ואני לבדי חלק גדול מהזמן עכשיו. ג'ון מתמהמה בעיר לעתים תכופות בגלל מקרים קשים, וג'ני טובה ומניחה לי לנפשי כשזהו רצוני. אז אני מתהלכת קצת בגן ובאותו משעול מקסים, יושבת על המרפסת מתחת לוורדים, ומרבה לשכב כאן למעלה.

אני לומדת לחבב את החדר למרות נייר הקיר. אולי בגלל נייר הקיר. הוא מצא לו משכן בתוך ראשי!

אני שוכבת כאן על המיטה הענקית והמקובעת הזאת – אני חושבת שהיא קבועה לרצפה במסמרים – ועוקבת אחר הדוגמא שעה אחר שעה. זה טוב כמו להתעמל, אני נשבעת לכם. אני מתחילה, למשל, בתחתית, למטה שם בפינה, שם לא נגעו, ומחליטה בפעם האלף שהפעם אעקוב אחר הדוגמא חסרת השחר הזאת עד שאגיע לאיזושהי מסקנה.

אני לא יודעת הרבה על עקרונות השרטוט, אבל אני יודעת שהיא לא מאורגנת על פי שום חוקיות של רדיוס, או חילוף, או חזרה, או סימטריה, או שום דבר שאי פעם שמעתי עליו.

יש בה חזרות כמובן, לרוחב, אבל לא בשום כיוון אחר. כשבוחרים אותה מצד אחד, כל רצועת רוחב ניצבת בפני עצמה, והעקומות והעיתורים הנפוחים – מעין "סגנון רומנסקי קלוקל" מהול בהזיות גמילה – מתנודדים מעלה מטה בטורים מבודדים של איוולת.

אבל מהצד השני הם מתחברים באלכסון, ומתאריהם מתפשטים בגלים משופעים עצומים של אימה אופטית, כמו ים של אצות המתפתלות במלוא הקצב.

כל זה קורה גם במאוזן, או לפחות כך נדמה, ואני מתישה את עצמי בניסיון לאתר את הסדר שבו היא מתקדמת בכיוון זה.

הם השתמשו ברצועה אופקית לכרכוב, וגם זה מבבלל להפליא. בקצה אחד של החדר כמעט אין פגם בנייר, ושם, כשהאורות גוועים, והשמש השוקעת זורחת ישירות עליו, אני כמעט יכולה לדמיין רדיוסים למרות הכל –

הגרוטסקות האינסופיות מתארגנות סביב מרכז משותף וממהרות לצלול מטה
בטירוף שווה-שוקיים.
מעייף אותי לעקוב אחרי זה. אולי אלך לנמנם.

אני לא יודעת למה לי לכתוב את זה.
אני לא רוצה.

אני לא מרגישה שזה בכוחי. ואני יודעת שג'ון היה חושב שזה מגוחך. אבל
אני חייבת לומר בדרך כלשהי מה אני מרגישה וחושבת – יש בזה משום הקלה
גדולה!

אבל המאמץ הופך גדול מן ההקלה.

מחצית מהזמן אני עצלה להפליא, ואני מרבה כל-כך לשכב.

ג'ון אומר שאסור לי לבזבז את הכוחות שלי, ומכריח אותי ליטול שמן של
כבד דג בקלה וכל מיני מי טוניק ואחרים, שלא לדבר על ג'ינג'ר אייל, ויין,
ובשר נא.

ג'ון היקר! כמה יקרה האהבה שהוא רוחש כלפי, וכמה הוא שונא שאני
חולה. לא מזמן ניסיתי לנהל איתו שיחה אמיתית, הגיונית ורצינית, ולומר לו
שהייתי רוצה שירשה לי ללכת לבקר את בן הדוד הנרי ואת יוליה.

אבל הוא אמר שאין לי הכוח לנסוע, וגם לא הכוח לעמוד בזה כשאגיע לשם;
ואני לא היטבתי להציג את הטיעון שלי, כי פרצתי בבכי עוד לפני שסיימתי.

זה נהיה מאמץ אדיר בשבילי, לחשוב בהיגיון. זו כנראה חולשת העצבים.

וג'ון היקר אסף אותי בזרועותיו, ופשוט נשא אותי במעלה המדרגות והשכיב
אותי במיטה, וישב לצדי, וקרא באוזני עד שראשי התעייף.

הוא אמר שאני אהובתו ומקור נחמתו וכל מה שיש לו, ושאני חייבת לטפל
בעצמי למענו, ולהיות בריאה.

הוא אומר שאף אחד מלבדי לא יוכל להוציא אותי מזה, שאני חייבת
להשתמש בכוח הרצון והשליטה העצמית שלי ולא להניח לדמיונות מטופשים
להוציא אותי משיווי משקל.

יש מקור אחד של נחמה, התינוק בריא ושמח, והוא לא צריך לגור בחדר
הילדים הזה עם נייר הקיר המחריר.

אלמלא גרנו בו, היה הילד היקר נאלץ לגור בו! איזה מזל שניצלנו מזה!
בעד שום הון שבעולם לא הייתי נותנת לשום ילד שלי, יצור קטן ונוח להשפעה,
להתגורר בחדר כזה.

מעולם לא חשבתי על זה קודם, אבל אחרי ככלות הכל מזל שג'ון שם אותי כאן, תבינו, לי כל-כך הרבה יותר קל לעמוד בזה מאשר לתינוק. מובן שאני לא מזכירה את זה יותר בפניהם – אני נבונה מספיק – אבל בכל אופן אני ממשיכה לעקוב אחריו.

יש בנייר הזה דברים שאף אחד לא מכיר חוץ ממני, וגם לא יכיר. מאחורי הדוגמא החיצונית הזאת הולכות הצורות העמומות ונהפכות ברורות יותר מיום ליום.

זו תמיד אותה צורה, היא רק חוזרת פעמים רבות. היא נראית כמו אשה כפופה שמתגנבת סביב מאחורי הדוגמא. זה לא מוצא חן בעיני בכלל. אני שואלת את עצמי – אני מתחילה לחשוב – הייתי רוצה שג'ון ייקח אותי הרחק מכאן!

כל-כך קשה לדבר עם ג'ון על המקרה שלי, משום שהוא כל-כך חכם, ומשום שהוא אוהב אותי כל-כך.

אבל ניסיתי אתמול בלילה.

זה היה לאור הירח. הירח זורח פנימה מכל עבר ממש כמו השמש. לפעמים אני שונאת לראות אותו, הוא מתגנב בכזו איטיות, ותמיד נכנס מבעד לחלון זה או אחר.

ג'ון ישן ובשום אופן לא רציתי להעיר אותו, לכן שכבתי בשקט והסתכלתי איך אור הירח נופל על נייר הקיר הגלי הזה עד שהתגנבה אלי הבחילה. הדמות העמומה מאחור נראתה כמנערת את הדוגמא, ממש כאילו היא רוצה לצאת.

קמתי בזהירות וניגשתי למשש ולראות אם הנייר באמת זו, וכשחזרתי, ג'ון היה ער.

"מה קרה, ילדונת?" הוא אמר. "אל תצאי להסתובב ככה – את תתקררי". חשבתי שזה זמן טוב לדבר, לכן אמרתי לו שמצבי ממש לא משתפר כאן, ושהייתי רוצה שייקח אותי למקום אחר.

"אבל אהובתי!" אמר, "החווה שלנו יסתיים בעוד שלושה שבועות, ואני לא רואה דרך לעזוב לפני כן.

"השיפוצים בבית לא הסתיימו, ואני בשום אופן לא יכול לעזוב עכשיו את העיר. מובן שאילו היית בסכנה, הייתי יכול והייתי עוזב, אבל מצבך באמת טוב יותר, יקירה, בין אם את מבחינה בכך ובין אם לאו. אני רופא, יקירה, ואני יודע.

את מעלה בשר וצבע, התיאבון שלך השתפר, אני באמת הרבה יותר רגוע ביחס אלייך".

"אינני שוקלת, ולו גרם אחד יותר", אמרתי אני, "ואף לא כפי ששקלתי; והתיאבון שלי אולי טוב יותר בערב כשאתה כאן, אבל הוא גרוע יותר בבוקר כשאתה נוסע!"

"יבורך ליבה הקט!" אמר וחיבק אותי חיבוק גדול, "ותהיה חולה ככל שתחפוץ! אבל כעת הבה ניטיב עם עצמנו ונלך לישון, ונדבר על זה בבוקר!"

"ואתה לא תיסע מכאן?" שאלתי בקדרות.

"אבל איך אוכל, יקירתי? בעוד שלושה שבועות בסך הכל נצא לטיול קטן ונחמד של כמה ימים בזמן שג'ני תכין את הבית. באמת, יקירה, מצבך השתפר!"

"השתפר בגוף אולי – פתחתי, ואז קטעתי את דברי כי הוא ישב זקוף והביט בי במבט נוקשה ומלא תוכחה, כך שלא יכולתי לומר מלה אחת נוספת. "אהובתי", אמר, "אני מתחנן לפניך, למעני ולמען ילדנו, כמו גם למען עצמך, שלעולם לא תניחי לרעיון כזה לחדור לשכלך! אין דבר מסוכן יותר, ומפתה יותר, בשביל מזג כמו שלך. זוהי גחמה כוזבת וטיפשית. לא תשימי מבטחך בי כרופא, כשאני אומר לך זאת?"

מובן שלא אמרתי שום דבר נוסף בעניין, ותוך זמן קצר הלכנו לישון. הוא חשב שנרדמתי ראשונה, אבל לא נרדמתי, ושכבתי שעות בניסיון להחליט אם הדוגמא הקדמית והדוגמא האחרית באמת נעות ביחד או בנפרד.

בדוגמא כזו, לאור יום, יש חוסר רצף, הפרה של חוק, שמהווה מטרד מתמיד לשכל נורמלי.

הצבע מחריד דיו, ולא אמין, ומרתיח, אבל הדוגמא מענה ממש. נדמה לכם שקניתם בה שליטה, אבל איך שאתם מתקדמים כברת דרך במעקב אחריה, היא עושה גלגול לאחור וטופחת על פניכם, מפילה אתכם ארצה ורומסת אתכם. היא כמו חלום רע.

הדוגמא החיצונית היא ערבסקה פרחונית שמזכירה צורת פטרייה. אם תוכלו לדמיין פטרייה עם מפרקים, שרשרת אינסופית של פטריות שמנצות ונוכטות בעוויתות אין קץ – נו, משהו כזה.

כלומר, לפעמים!

יש בנייר הזה דבר אחד משונה בכירור, דבר שאיש מלכדי כנראה לא מבחין

בו, והוא השינוי שעובר עליו כשהאור משתנה.
כשהשמש פורצת פנימה דרך החלון המזרחי – אני תמיד ממתינה לאותה קרן שמש ראשונה, ארוכה, ישרה – הוא משתנה בכזו מהירות שאני תמיד מתקשה להאמין למראה עיני.
משום כך אני תמיד מביטה בזה.
לאור הירח – הירח מאיר פנימה כל הלילה כשיש ירח – לא הייתי מזהה שזה אותו נייר.
בלילה, בכל סוג של אור, בדמדומים, לאור נר, לאור מנורה, והגרוע מכל – לאור הירח, היא הופכת לסורגים! אני מתכוונת לדוגמא החיצונית, והאשה שמאחוריה ברורה ככל שרק אפשר.
במשך זמן רב לא הבנתי מה זה הדבר שנראה מאחור, אותה דוגמא תחתית עמומה, אבל עכשיו אני די בטוחה שזו אשה.
לאור היום היא מפוחדת, שקטה. אני מתארת לעצמי שהדוגמא היא שגורמת לה להיות כל־כך דוממת. זה כל־כך מבלבל. זה גורם לי להשתתק לשעות.
אני שוכבת במיטה כל־כך הרבה עכשיו. ג'ון אומר שזה טוב בשבילי, ושאישן כמה שרק אוכל.
למעשה הוא זה שהחל במנהג, כששלח אותי לשכב לנוח שעה לאחר כל ארוחה.
זה מנהג רע מאוד, אני בטוחה, כי תבינו, אני לא ישנה.
והוא מוביל לרמייה, כי אני לא מספרת שאני ערה – הו לא!
האמת היא שאני מתחילה קצת לפחד מג'ון.
הוא נראה מאוד מוזר לפעמים, ואפילו לג'ני יש מבט לא מובן.
לעתים מכה בי המחשבה, כהיפותזה מדעית של ממש – שאולי זה הנייר!
הבטתי בג'ון כשהוא לא ידע שאני מסתכלת, ונכנסתי לחדר פתאום בתירוץ תמימים, וכמה פעמים תפסתי אותו מסתכל על הנייר! וגם את ג'ני. פעם תפסתי את ג'ני כשידה עליו.
היא לא ידעה שאני בחדר, וכששאלתי אותה בקול שקט, שקט מאוד, באיפוק רב ככל האפשר, מה היא עושה עם הנייר – היא הסתובבה, כאילו נתפסה בעת גניבה, ונראתה מאוד כועסת – ושאלה אותי למה אני מבהילה אותה ככה!
אז היא אמרה שהנייר מכתים כל דבר שהוא נוגע בו, שהיא מצאה מריחות צהובות על כל הבגדים שלי ושל ג'ון, ושהיתה רוצה שנהיה יותר זהירים.
נכון שזה נשמע תמים? אבל אני יודעת שהיא בחנה את הדוגמא, ואני נחושה בדעתי שאף אחד לא ימצא אותה מלבדי!

החיים עכשיו מרתקים הרבה יותר משהיו, תבינו יש לי יותר למה לצפות, למה להמתין, לחכות. אני באמת אוכלת יותר טוב, וגם שקטה יותר משהייתי. ג'ון כל-כך שמח לראות שאני משתפרת! לא מזמן הוא צחק קצת ואמר שנראה שאני פורחת למרות נייר הקיר שלי. חתמתי את השיחה בצחוק. לא היתה לי שום כוונה לומר לו שזה בגלל נייר הקיר – הוא היה צוחק ממני. אולי אפילו היה רוצה לקחת אותי מכאן. עכשיו אני לא רוצה לעזוב לפני שאגלה. יש עוד שבוע, ואני חושבת שזה יספיק.

ההרגשה שלי השתפרה כל-כך! אני לא ישנה הרבה בלילה, כי כל-כך מעניין לצפות בהתרחשויות; אבל אני מרבה לישון במשך היום. במשך היום זה מעייף ומבלבל. תמיד יש ניצנים חדשים על הפטרייה, וגוונים חדשים של צהוב על הכל. אני לא יכולה לספור את כולם, אף על פי שניסיתי בתשומת לב. הוא בצהוב משונה כל-כך, נייר הקיר הזה! הוא גורם לי לחשוב על כל הדברים הצהובים שאי פעם ראיתי – לא דברים יפים כמו נוריות, אלא דברים צהובים ישנים, רקובים ומקולקלים. אבל יש בנייר הקיר הזה משהו נוסף – הריח! הבחנתי בו ברגע שנכנסנו אל החדר, אבל עם כל-כך הרבה אוויר ושמש הוא לא היה נורא. עכשיו היה לנו כאן שבוע של ערפל וגשם, ובין שהחלונות פתוחים או סגורים, הריח כאן. הוא מתגנב בכל רחבי הבית. אני מוצאת אותו מרחף בחדר האוכל, חומק בטרקלין, מתחבא במבואה, אורב לי במדרגות. הוא נכנס לשיער שלי. אפילו כשאני יוצאת לרכיבה, אם לפתע אני מסובבת את הראש ומפתיעה אותו – הריח הזה נמצא שם! ואיזה ניחוח מוזר! השקעתי שעות בניסיון לנתח אותו, לגלות כמו מה הוא מריח. הוא לא רע – בתחילה, ומאוד עדין, אבל הוא הניחוח החמקמק והעיקש ביותר שאי פעם הכרתי. במזג האוויר הלח הזה הוא נורא, אני מתעוררת בלילה ומוצאת אותו תלוי מעלי.

בהתחלה הוא היה מפריע לי. שקלתי ברצינות לשרוף את הבית – כדי להגיע אל הריח.
אבל עכשיו אני רגילה אליו. הדבר היחיד שאני יכולה לחשוב עליו כְּדומה לו הוא הצבע של נייר הקיר! ריח צהוב.
יש סימן משונה מאוד על הקיר הזה, ממש למטה, ליד הפאנל. פס הסובב סביב החדר. הוא נמשך מאחורי כל פריט ריהוט, מלבד המיטה, מריחה ארוכה, ישרה, סדורה, כאילו מרחו שכבה על שכבה.
אני שואלת את עצמי איך היא נעשתה ומי עשה אותה, ולשם מה עשו אותה. סביב סביב סביב – סביב סביב סביב – היא גורמת לראשי להסתובב!

סוף סוף באמת גיליתי משהו.
ההתבוננות הממושכת כל-כך בלילה, כשזה משתנה כך, עזרה לי סוף סוף להבין.
הדוגמא החיצונית באמת זזה – ואין פלא! האשה שמאחור מטלטלת אותה! לפעמים נדמה לי שיש שם הרבה מאוד נשים מאחור, ולפעמים רק אחת, והיא זוחלת סביב במהירות, והזחילה שלה מטלטלת הכל.
בנקודות הבהירות ביותר היא דוממת, ובנקודות האפלות מאוד היא פשוט תופסת את הסורגים ומטלטלת אותם בחוזקה.
וכל הזמן היא מנסה להשתחל דרכה. אבל אי אפשר להשתחל דרך הדוגמא – היא כל-כך חונקת; אני חושבת שבגלל זה יש לה כל-כך הרבה ראשים.
הם משתחלים דרכה ואז הדוגמא חונקת אותם והופכת אותם, ומגלגלת את עיניהם פנימה!
אילו היו הראשים מכוסים או נערפים, זה כבר היה פחות נורא.

אני חושבת שהאשה הזאת יוצאת החוצה במשך היום!
ואני אגיד לכם למה – בינינו – ראיתי אותה!
אני רואה אותה מבעד לכל אחד מהחלונות שלי!
זו אותה אשה, אני יודעת, כי היא תמיד מתגנבת, ורוכ הנשים לא מתגנבות לאור יום.
אני רואה אותה על הדרך הארוכה הזאת תחת העצים, מתגנבת לברכה, וכשכרכרה מתקרבת, היא מתחבאת תחת שיחי האוכמניות.

אני בכלל לא מאשימה אותה. זה בטח משפיל מאוד להיתפס מתגנבת לאור יום!

אני תמיד נועלת את הדלת כשאני מתגנבת לאור יום. אני לא יכולה לעשות את זה בלילה, כי אני יודעת שג'ון מיד יתחיל לחשוד. וג'ון כל-כך מוזר עכשיו, שאני לא רוצה להרגיז אותו. הייתי רוצה שהוא יעבור לחדר אחר! ואני גם לא רוצה שאף אחד יוציא את האשה הזאת החוצה בלילה מלבדי.

לעתים קרובות אני שואלת את עצמי אם הייתי יכולה לראות אותה מבעד לכל החלונות בעת ובעונה אחת.

אבל גם כשאני מפנה את הראש, מהר ככל יכולתי, אני מצליחה להביט רק מבעד לחלון אחד בכל פעם.

ואף על פי שאני תמיד רואה אותה, ייתכן שהיא יכולה להתגנב מהר יותר מכפי שאני יכולה להסתובב!

לפעמים עקבתי אחריה כשהתרחקה בנוף הכפרי הפתוח, מתגנבת מהר כצל ענן ברוח חזקה.

לו רק ניתן היה להסיר את הרוגמא העליונה מעל התחתונה! אני מתכוונת לנסות, לאט לאט.

גיליתי עוד דבר מוזר, אבל הפעם אני לא מספרת! לא כדאי לסמוך על אנשים יותר מדי.

נותרו רק עוד יומיים להסיר את הנייר הזה, ונדמה לי שג'ון מתחיל לשים לב. המבט שבעיניו לא מוצא חן בעיני.

ושמעתי אותו שואל את ג'ני הרבה שאלות מקצועיות עלי. והיה לה מה לדווח.

היא אמרה שאני ישנה הרבה מאוד במשך היום.

ג'ון יודע שאני לא ישנה טוב בלילה, אף על פי שאני כל-כך שקטה!

הוא גם שאל אותי כל מיני שאלות, והעמיד פני אוהב ונדיב מאוד.

כאילו שאני לא יכולה לקרוא אותו!

ובכל זאת, אין זה מפתיע אותי שהוא נוהג כך, אחרי שישן תחת הנייר הזה במשך שלושה חודשים.

אותי זה רק מעניין, אבל אני בטוחה שיש לזה השפעה חשאית על ג'ון ועל ג'ני.

האח! זהו היום האחרון, אבל זה יספיק. ג'ון אמור להישאר בלילה בעיר, והוא לא ייצא עד הערב.

ג'ני רצתה לישון אתי – ברייה ערמומית! אבל אמרתי לה שללא ספק אנוח טוב יותר בלילה אם אהיה לבדי.

זה היה חכם, כי בעצם לא הייתי בכלל לכד! ברגע שהירח האיר והברייה האומללה הזאת החלה לזחול ולטלטל את הדוגמא, קמתי ורצתי לעזור לה. משכתי וטילטלתי, טילטלתי ומשכתי, ולפני שהבוקר הגיע קילפנו יארדים של הנייר הזה.

רצועה בגובה הראש שלי בערך לאורך חצי מהיקף החדר. ואז כשהשמש יצאה והדוגמא הנוראה החלה ללעוג לי, הכרזתי שאגמור זאת היום!

אנחנו נוסעים מכאן מחר, והם מחזירים את כל הרהיטים שלי למטה כדי להשאיר את הדברים כמו שהיו לפני בואנו.

ג'ני הסתכלה על הקיר בתדהמה, אבל אני אמרתי לה בשמחה שעשיתי את זה מתוך שנאה טהורה כלפי הדבר המרושע.

היא צחקה ואמרה שלא אכפת לה לעשות את זה בעצמה, אבל אסור שאתעייף.

איך היא הסגירה את עצמה באותו רגע.

אבל אני כאן, ואף אדם מלבדי לא יגיע בנייר הזה – בחיים לא! היא ניסתה לגרום לי לצאת מהחדר – זה היה שקוף! אבל אני אמרתי שכל-כך שקט וריק ונקי עכשיו, שאני מאמינה שאשכב שוב לישון ככל שאוכל; ולא להעיר אותי אפילו לארוחת ערב – אני אקרא להם כשאתעורר.

אז היא הלכה, והמשרתים הלכו, והחפצים הלכו, ואין שום דבר מלבד מסגרת המיטה הענקית הממוסמרת לרצפה, עם מזרן הקנבס שמצאנו עליה.

הלילה נישן בקומה התחתונה, ומחר נעלה על אנייה ונפליג הביתה. אני די נהנית מהחדר, עכשיו כשהוא שוב חשוף.

כמה קרעו כאן הילדים!

מסגרת המיטה הזאת מכורסמת למדי!

אבל אני חייבת לגשת לעבודה.

נעלתי את הדלת וזרקתי את המפתח אל שביל החזית.

אני לא רוצה לצאת, ואני לא רוצה שאף אחד ייכנס, עד שג'ון יבוא.

אני רוצה להכות אותו בתדהמה.

יש לי כאן חבל שאפילו ג'ני לא מצאה. אם האשה הזאת באמת תצא, ותנסה

להימלט, אני יכולה לקשור אותה!
אבל שכחתי שלא אוכל להגיע למקומות המרוחקים בלי שיהיה לי משהו
לעמוד עליו!

המיטה הזאת לא זזה!
ניסיתי להרים ולדחוף אותה עד שנגמר לי הכוח, ואז התרגזתי כל-כך
שהורדתי בנשיכה פיסה קטנה באחת הפינות – אבל זה הכאיב לשיניים שלי.
אז קילפתי את כל הנייר שאליו הצלחתי להגיע ממקום עומדי על הרצפה.
הוא נדבק נורא והדוגמא ממש נהנית מזה! כל אותם ראשים חנוקים ועיניים
בולובסיות וגידולים פטרייתיים-מתנודדים ממש צווחים בלעג!
הכעס שלי תופח מספיק כדי לעשות מעשה נואש. קפיצה מהחלון היתה
יכולה להיות התעמלות נפלאה, אבל הסורגים חזקים מכדי שאנסה אפילו.
ומלבד זאת לא אעשה את זה. מובן שלא. אני יודעת היטב שצעד כזה אינו
הולם והוא עשוי להיות מובן שלא כהלכה.

אני לא אוהבת אפילו להסתכל מבעד לחלונות – יש שם כל-כך הרבה
מהנשים המתגנבות הללו, והן מתגנבות כל-כך מהר.
אני תוהה אם כולן יוצאות מתוך נייר הקיר הזה כפי שאני יצאתי?
אבל עכשיו אני חגורה בכטחה בחבל המוסווה-היטב שלי – לא תוציאו
אותי אל הדרך ההיא!
אני משערת שאצטרך לחזור אל מאחורי הדוגמא כשהלילה יבוא, וזה
קשה!

כל-כך נעים להיות בחוץ, בחדר הענק הזה, ולהתגנב סביב כאוות נפשי!
אני לא רוצה לצאת החוצה. אני לא אצא, אפילו אם ג'ני תבקש ממני.
כי בחוץ צריך להתגנב על הארץ, והכל ירוק במקום צהוב.
אבל כאן אני יכולה להתגנב בקלות על הרצפה, והכתף שלי בדיוק מתאימה
למריחה שלאורך הקיר, כך שאינני יכולה לאבד את דרכי.
או, הנה ג'ון בדלת!

אין טעם, איש צעיר, לא תוכל לפתוח אותה!
איך שהוא קורא וחובט!
כעת הוא צועק שיביאו לו גרזן.
יהיה חבל לשבור את הדלת היפה הזאת!
"ג'ון יקירי!" אמרתי בקולי העדין ביותר, "המפתח למטה ליד מדרגות
הכניסה, מתחת לעלה של לָחֶךְ!"
זה השתיק אותו לכמה דקות.

ואז הוא אמר – בקול שקט מאוד, "תפתחי את הדלת, אהובתי!"
"אני לא יכולה", אמרתי אני. "המפתח נמצא למטה ליד הדלת הראשית
מתחת לעלה של לחך!"

ואז אמרתי זאת שוב, בעדינות ובאיטיות רבה, ואמרתי את זה לעתים כל-
כך תכופות שהוא היה צריך ללכת לראות, והוא מצא אותו כמובן, ונכנס. הוא
קפא בפתח.

"מה קרה?" הוא צעק. "למען השם, מה את עושה!"
המשכתי להתגנב באותו אופן, אבל הסתכלתי עליו מעבר לכתפי.
"יצאתי סוף סוף", אמרתי, "על אפך ועל אף ג'ין. וקילפתי את רוב הנייר, כך
שלא תוכלו להחזיר אותי לשם!"

אז מה ראה האיש הזה להתעלף? אבל זה מה שהוא עשה, ובדיוק לרוחב
המסלול שלי ליד הקיר, כך שנאלצתי להתגנב כל פעם מעליו!

מאנגלית דפנה רוזנבליט